

מסורת הש"ס

רש"י

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

ר"ן

צ.

עין משפט
נר מצוה

ושרקיה טינא. טח פניו בטיט כדי שלא יכירהו רב חסדא כאליו היה אדם אחד (א) מהם שנדר שלא ישא אשה כדי שימיר לו דלפטר אילו היה מכירו לא היה ממיר לו: מאן חכים למיעבד כי האי מילתא. שקדק בך שהשיאו אשה קודם שישאל על נדרו כדי שיחול הנדר עליו קודם שאלה דקסבר כרבי נתן

תורה אור השלם
1. וְחִפְרָה הַלְבָנָה וּבִוּשָׁה
הַחֲמָה כִּי מִלֶּךְ זָבָּאָת
בְּהָר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם וְנָגַד
יִקְרִי בְּכּוֹר:
ישיעיהו כד כג
מפר מחשבות
ערומים ולא ערשינה
ידיקה תרשיה:
איוב ה' ב'
3. איש כי ידר נדר לוי
או השבע שבועה לאמר
אשר על פשוט לא יחל
דברו ככל היצא מפיו
יעשה:
במדבר ג' ג'

הגרות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושרקיה וכו'
אדם אחד שנדר שלא
ותים מהם ממק:
(ב) ר"ה דמתי וכו' והאי
וחפרה הכי משמע
אימתי: (א) ד"ה וחי אמרת
וכי ברישא סבי' ואח"כ
מ"ה ומי ידע וכו'
כלומר מאי נשאל על
הראשון דקאמר סתמא
הכי משמע או על חכם:
(ו) ד"ה וחי אמרת שאלו
וכי לנכס על מירוחו
מצוי שאלו ברישא כלי' ל'
והד"א:

גליון הש"ס

נב' מאן חכים כעין זה
חולק דק קי ע"א:

פירושו הרא"ש

ושרקיה טינא. כי השטיט
נגדו לפי שחשק בהנאה
העולם ועח אוחו בטיט
ואימיה לקמיה דרב חסדא
שיתיר לו נדר: מאן חכים
למעבד כי האי מילתא.
שהטעמו לישא אשה כדי
שימיר לו נדר: דקסבר
נדרין ורבי נתן ע"ה
דכתיב וישאל קודם רב
אחא כרבי נתן: דכתיב
והפירה הלבנה ובושה
החמה. קימן בעלגתא הוא
ודרש וחפרה כמו והפירה
מתי יפר אחר שחל הנינן
דכאמרין הנדר כאליו בנה
במה יצא עטמא דרבי
נתן משום דכתיב והפיר את
נדרה אשר עליה נמטעתי
איך שחול עליה: דכתיב
בפר מחשבות ערומים.
משמע מחשבה קודם שחל:
במאמר לא יחל דברו.
וקימן ליה ככל היצא מפיו
יעשה אחר שחל הנדר וכן
לידי עשייה או אמרין הוא
אינו מוחל אבל אמרין כו':

דכתיב נתן דינא הוא ונחית לעומקא
דינא: (א) הכי נמי פליגי בשאלה.
שאינן שאלין לחכם עד שיהא הנדר
חל עליו: דכתיב וחפרה הלבנה.
(ב) והא וחפרה למשמע אימתי הוי
הפרה בזמן שחל בנה ה' בנה היינו
נדר. רבי נתן לעומתה דלמארט) הנודר
כאליו בנה במה והמקימו כו' והיינו
חל בנה על צפן הנדר. ע"ה
מסיפיה דקרא וחפרה הלבנה ובושה
החמה דכתיב: והיה אור הלבנה
כאור החמה ואור החמה יהיה
שבעמים וגו' דבהיה שעתא חפרה
הנורא דהלבנה דעד שתחל כי מלך
ה' זכאות על ישראל ולא קודם
שימלך וה"ה גבי נדר מתי חל עליה
הוא דלמיפר ולא קודם שיחול: דכתיב
מפר מחשבות ערומים. דמשמע
מפר אפילו מחשבה בעלמא אף ע"פ
שלא חל הנדר עדיין: אצל בנדרים
שנריך שאלה לחכם דברי הכל אינו
ממיר אלא חל הנדר דכתיב לא
יחל דברו דמשמע כל זמן שאין
שם עשירי בנה אלא לדיבור בעלמא
שעדיין לא חל הנדר לא יחל החכם
והאי דרשינן מייניה) הוא אינו מוחל
אצל אחרים מוחלין כי בזמן שחל
הנדר קאמר: לימא מסייע ליה.
לרב פפי דאינו בשאלה דברי הכל

אינו [מתיר] עד שיחול הנדר: קונם שאיני נהנה לפלוני וכל מי
ששאל עליו. כלומר לא שאל על לשום חכם להמיר לי היא
עלי קונם מה שאני נהנה לאותו חכם: ואי אמרת. דנשאלין לחכם
עד שלא חל הנדר אי צעני למישאל על המודר ברישא מיתשיל אי צעני
מיתשיל על חכם ברישא (א) מאי נשאל דקאמר סתמא דמשמע או
על החכם או על מודר: לימא מסייע ליה. מהכא קונם שאני
נהנה לפלוני דחל עליה נדר לאלתר והיינו נזיר לכשאשאל לחכם עליו:
נשאל על נדרו. שחל עליו ואח"כ נשאל נמי על נדרו שלא חל עד שישאל
עליו: ואי אמרת נשאל. לחכם נמי אע"פ שלא חל הנדר וכי היכי
פלגי בהפרה פליגי בשאלה וצדין הוא דלרבנן (ב) חל מירוחו: שאיל
ברישא. דליוזל לחכם לישאל על מירוחו מחילה ואחר כך על נדרו:
למימרא

ושרקיה טינא. כדי להראותו שהוא נריך לצרות לאלתר לכנסו
נגדו. וקסבר כי היכי דפליגי רבנן ורבי נתן בהפרה פליגי נמי
בשאלה דרבי נתן נמי ס"ל בשאלה דאין חכם ממיר אלא חל הנדר
ונהי דמאן דפליגי ר' נתן ורבנן קיימא לן כרבנן דיחיד ורבים
הלכה כרבים וכדבעינן למכתב קמן
איהו לאפוקי נפשיה מפלוגתא הוא
דעבד הכי. והאי דלא קאמר רבא
קסבר מחלוקת בהפרה אצל בשאלה
דברי הכל אין חכם ממיר אלא חל
הנדר וכדאמר רב פפי לקמן בסמוך
לא תידוק מינה דמדלח אמר רבא
הכי מכלל דלא סבר כרב פפי דלימא
דהיהא דרב פפי הילכתא היא וכמו
שנכתוב לפנינו בסמוך צ"ד ורבי
נמי אפטר דהכי כצירא ליה והאי
דלא אמר הכי משום דמהאי עובדא
ליכא למידק כולי האי דנהי דודאי
איכא למידק מינה דרב אחא בר
הונא לא כצירא ליה כמאן דלמור
לקמן מחלוקת בהפרה אצל בשאלה
דברי הכל חכם ממיר אף על פי
שלא חל הנדר דאי הכי למה ליה
לשציה מיחו ליכא למידק מינה
דצירא ליה דבשאלה דברי הכל אין
חכם ממיר אלא חל הנדר דמנלן
הא דלפטר דהי דסצירא ליה דבשאלה
נמי פליגי לאפוקי נפשיה מפלוגתא
עבד הכי. כך נראה דעייני ורואימי
מי שכתב צפן: רב פפי אמר

מחלוקת בהפרה וכו' דכתיב מפר
מחשבות ערומים. אלמא שייכא
הפרה במחשבה בלבד דלכתי לא
חיילא: דכתיב לא יחל דברו.
לא יעקור חלות [דצרון] ודייקין הא
אחרים עוקרין אלמא אין חכם ממיר
לא חל הנדר: נשאל על הראשון ונתן
כך נאסר על החכם שמתיירו ולפיכך חשו ונשאל עליו: אי צעני
על האי מפשיל ברישא. ילך אלל חכם ויאמר אני הדרתי ראובן
מנכסי והדרתי גם כן אותו חכם כשאשאל לפניו ועכשיו אני רוצה
לישאל לפני פלוני חכם וממחרט אני על מה שאסרתיו בהנאתי.
ומדלח אפטר למעבד הכי ש"מ דאין חכם ממיר אלא חל הנדר:
ומי ידע הי קמא וחי בשרא. הש"ס הוא דקא דחי למאן
דמייית הי קייעתתא דמי ידע למאן קרי תנא ראשון או אחרון דילמא
כי קמי ראשון ושני לשאלה קאמר שנשאל על אי זה מהן שירצה
תחלה והוא קרי ליה ראשון ואותו אחר שנשאל עליו אח"כ קרי ליה
אחרון: הא רבי נתן היא. דמי ליה דבהפרה צעני שיחול הנדר וכל
שכן בשאלה דכתיב לא יחל אצל לעולם אימא לך דרבנן כי היכי דפליגי
בהפרה פליגי נמי בשאלה: דכתיב לא יחל דברו. למימרא דלא הוי ציה מעשה דדברו בעלגתא משמע ולא חלות הנדר: ולבעינן הלבנה קיייל
כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן ואמרי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר חדא דיחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דר' עקיבא דאמר (לעיל פט.)
דלחש איש שאמרה הריני נוירה לכשתאגרש ונתגרשה דיפר על כרחיך הכי כצירא ליה דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר ועוד דרשונין בריש
פרקיין צענין אס ארנח אס לא ארנח כרבנן שייכא וכדמצינא ענה דהיהא [פ. ד"ה ורבי]. אע"ג דלמור רבא מאן חכים למיעבד כי האי ללא רב אחא
אלמא קלסין משום דעבד כרבי נתן ויין דקלסיה שמע מינה הילכתא כותיה לאו ראהי היא דמשום דלפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלסיה
וכדמצינא לעיל וליכא למדחי כל הני ראיות משום הא דקלסיה רבא דאיכא למדחיהה ודכמצינא. הילכך נקטינן דבעל מפר אע"פ
שלא חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ שעתה נדרה דבדר שהיא עשויה לעבור על תנאה דומיא דאס עושה אני על
פי אצבא ועל פי אצין דכיון שהיא מנערת אס לא תעשה לפניה כאליו עשתה דמי אצל תנאה נהנה דבדר שאינה עשויה לעבור
עליו אינו מפר אלא חל הנדר והיינו דלמרינן בריש פרקיין

כרבי נתן ורבים הלכה כרבים ועוד דר' עקיבא דאמר (לעיל פט.)
דלחש איש שאמרה הריני נוירה לכשתאגרש ונתגרשה דיפר על כרחיך הכי כצירא ליה דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר ועוד דרשונין בריש
פרקיין צענין אס ארנח אס לא ארנח כרבנן שייכא וכדמצינא ענה דהיהא [פ. ד"ה ורבי]. אע"ג דלמור רבא מאן חכים למיעבד כי האי ללא רב אחא
אלמא קלסין משום דעבד כרבי נתן ויין דקלסיה שמע מינה הילכתא כותיה לאו ראהי היא דמשום דלפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלסיה
וכדמצינא לעיל וליכא למדחי כל הני ראיות משום הא דקלסיה רבא דאיכא למדחיהה ודכמצינא. הילכך נקטינן דבעל מפר אע"פ
שלא חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ שעתה נדרה דבדר שהיא עשויה לעבור על תנאה דומיא דאס עושה אני על
פי אצבא ועל פי אצין דכיון שהיא מנערת אס לא תעשה לפניה כאליו עשתה דמי אצל תנאה נהנה דבדר שאינה עשויה לעבור
עליו אינו מפר אלא חל הנדר והיינו דלמרינן בריש פרקיין

סד א ב מ"י פ"ו מהל'
שבוטת הל' ד' [טז]
ו"פ"ז מהל' נדרים הל"ב'
סמנ' לאחין רבנן טו"ש'
ו"ד ס' רבנן ס' פ"ו ו' ו' ו'
לד סעי' ט'
סד א ב ד מ"י פ"ו מהל'
שבוטת שס סמנ'
לאחין רבנן טו"ש' ו"ד ס'
רבנן סעי' ט':

תוספות

ושרקיה טינא. פי טחו
בטיט שלא היה
מן העולם. א"כ יש לפטר
שקין כדי שלא יכירהו
רב חסדא שהיה ממתיני
על נה שלק קימי נדרו:
מאן חכים ב'ו'. שלא היה
רוצה להמיר עד שהשיאו
ותל הנדר: ה"ב בשאלה.
דקסבר הלכה כרבי נתן:
דכתיב וחפרה הלבנה.
ליה אליעזר לא
דעתו לפטר הכי משמע
ליה מהכא ונראה דלסמינא
בעלמא נקטיה הש"ס
וחפרה ביינה בין האיסור
נראה הוא המקימו פלגו
בנה במה וסימנא בעלמא
ועטמא מספרה במקום
שאיין אסורא לשון ה"ר
אליעזר וית ספרים דגבקי
ועמייה דרבי נתן משום
דכתיב והפיר נדרה אשר
עליה דמשמע לאלתר שיחול
עליה הנדר יעיינו ועטמא
דרבנן משום דכתיב מפר
מחשבות ערומים משמע
שיחול קודם שיחול
האיסור יפר וגם זה
אמר ה"ר אליעזר דלוי
אלא סימנא בעלמא משמע
מחשבה קודם שיחול יפר
והכי נמי מצינו פסק הדר
[ועיינן ע"ה]. ודלחש
בתרע מכלל דלא מייית
אלא סימנא בעלמא לומר
דרבי יהודה בן בנא:
קונם מתי בעבדי ואע"ג דלוי
סתמא האי עטמא דר'
יהודה בן בנא:
קונם שאני נהנה לפלוני וכלי
שאשאל לחכם עליו. גם
לחכם שאשאל עליו אישכר
שלא אהנה משלו: נשאל על
הראשון. שאשכר הנתמו עליו
ואחר כך שאל ועל השני
מיד [דשנין] רוצה לומר על
החכם שני לאיסור: אי בעי
ארא מיתשיל. לומר שישאל
על אחי שירצה מחילה: מי
דייקין דו קמא וחי בתרא.
דילמא שאל על הראשון
תחילה דקאמר היינו חכם
וקרי ליה ראשון משום
דקרי ראשון בשאלה ושני
קרי לאחר משום דהוי שני
לשאלה ראשון דנקט לאו
דוקא וה"ה דמי למדחי
הא מתי רבי נתן כדדחי
בסמוך: נשאל על נדרו.
שכתב ליה וחי נשאל על
מירוחו שהי עדיין לא
חל עד שישאל על מירוחו
ויכנה מוחל: פלוגי: הא

מני רבי נתן היא. אצל רבא יכול להיות דכי היכי דבהפרה מיפר אע"ג שלא חל בהפרה חכם נמי ממיר אע"ג שלא
חל: אבל בשאלה ר"ה בתרי מיד. אע"פ שלא חל דכתיב לא יחל דברו לומר דלא הוי כמעשה לומר ממיר מיד אע"פ
שאין שם עדיין אלא דבר אמר הוא דלא יחל אצל אחרים מוחלין לו: